

Статията е написана от **Лиляна Виденова** - бивша учителка по история и литература, вече пенсионерка и е изпратена от [Гала](#)
[Пенкова](#)

Баба Петра беше невероятна жена – умна, търпелива, издръжлива. Никога не съм я видяла отчаяна, много ядосана, в безизходица. Имаше чувство за хумор, но безобиден. Хората в селото я уважаваха и я търсеха за съвета.

Баба е родена в края на XIX век, вероятно в 1891г. в село Котеновци.

Семейството ѝ е многодетно – 9 деца. Дядо Първан и баба Гена имали 6 сина и 3 дъщери – Кръсто, Дамян, Михал, Пено, Тачо, Богдан, Петра, Шана и Мария. Братята живееха в Котеновци, а Кръсто – в Гаганица. И трите дъщери са в други села – Черешовица – баба, Меляне – Ивана, Лесковец – Мария. Мария (Миша) е на възрастта на татко почти, а двете деца – Каменка и Спаско, на моята възраст и на Галунка.

Тетка Миша овдовя рано, пожени се, роди момиче, но то почина. Вторият ѝ съпруг (ергенин) я закла с брадва. Осъдиха го. На 9.IX излезе от затвора, заедно с политическите затворници. Двете деца на тетка Миша израснаха по сиропиталища – в Берковица и Варна.

Когато баба дошла в Черешовица, заварила малка кирпичена къща (може да са имали и друга) с трима девери, три етърви и куп деца – София, Цена, Борис, Кача и т.н.

Дядо Стоян бил най-малкия брат, а преди него – Ангел, Иван, Богдан.

През 1912г. започнала войната – татко бил бебе (роден на 1.III.1912г.). Трима от братята

били мобилизирани. Върнали се за малко, но започнала Междусъюзническата война и пак заминали. През юли 1914г. се родил чичо Боци, а през 1915 в

Световна война била включена и България. Мъжете пак заминали на война заедно с чичо Боци, баба кърми и чичо Спас.

На 16.X.1916г. дядо Стоян бил убит (Виж откъс от „Бойна прослава на Бдинския полк“), а през март 1917г. се родил чичо Стоян. Баба живеела при свекървата с трите си деца и децата на дядо Богдан (жена му починала наскоро след раждането на чичо Спас).

Когато баба овдовяла нямала 30 години. Минали няколко години и Кирко Гоцин предложил на баба да се съберат и заедно да отгледат децата си. През есента на 1919г. баба се омъжила повторно. Баба завела 3 деца, заварила 2, през есента на 1920г. природила леля Митоша, а през 1925 – чичо Найчо. Преди това момчето на дядо Кирко починал при падане отвисоко, леля Станка се омъжила и останали 5 деца – всичките на баба.

Синовете на дядо Стоян получили дял от кацарските имоти. Не били много, но заедно с гоцинските се прехранвали.

Татко завършил IV-то отделение и почнал да работи, чичо Боци учил в прогимназията, но напуснал и почнал и той работа – на полето, в гората, с животните. Като поотраснал, чичо Стоян бил настанен в сиропиталище и така получил по-високо образование. Леля Митоша беше грамотна, но не знаей колко години е учила. Чичо Найден е завършил основно образование, учил е в Дърводелското училище, прекъсвал, пак учил и след 9. IX.1944

беше счетоводител.

Баба беше практична жена – постарала се синовете ѝ да изучат занаят. Татко станал плетач, чичо Боци – грънчар, чичо Найчо – дърводелец. Никой от тях не се изхранваше от занаята си, но поработваха по малко. Татко имаше плетачна машина и през късна есен и зимата плетеше чорапи, фанели, пуловери. Майка му помагаше – навиваше преждата, зашиваше дрехите. Чичо Боци също поработи грънчарлък след 9.IX.1944г. В новата ни къща беше работницата му. Но основно се изхранвахме от дърводобив, малко земеделие и животновъдство.

Като малка леля Митоша била болнава. Имала проблеми с краката. Лекували я на баня. Пооправила се и работила много – не само у нас, но и на други хора, ходеше на жътва в полските села, жънеше, копаше на Михал Марков срещу шиене. Работеше си всякаква женска работа – плетене, предене, тъкане. Беше прецизна и имаше най-много и най-хубав чеиз. С него е услужила на леля Рилка Кацарска да се представи добре у Костенци. Но на стари години краката много я боляха и старините ѝ бяха трудни. Още повече, че рано овдовя, пожени се и вторият ѝ съпруг почина. Децата ѝ не бяха при нея, известно време беше сама. Синът ѝ Илчо после много се грижеше за нея, но не ѝ беше лесно. В средата на 20-те год. или по-късно чичо Стоян бил в София, в сиропиталището. Заболяло го ухо. Като научила, баба решила да отиде при него. Намеила пари и се приготвила да тръгва. Дядо Кирко ѝ предложил да отидат двамата и за да стигнат парите, отишли пеша до София – през Петрохан, а се върнали с влака.

Татко и чичо Боци постепенно поели овчарлъка, земеделската работа, помагали ѝ в кафенето на дядо Кирко.

Като се омъжила повторно, баба загубила вдовишката пенсия, но получавала за сираците някаква сума. Доста време кътала тези пари и откупила от съпруга си – дядо Кирко парцел на името „наследници на Стоян Младенов Лазаров”. През 1940-44г. на този парцел построихме общата ни къща.

Парите никога не стигат. Семейството на баба било голямо. Дядо Кирко бил горски стражар и взимал заплатата, но обичал и да пийва. Често взимал пари от котеновчанина Давид – заможен човек. Натрупал се дълг и Давид взел биволите на дядо Кирко. Върнала се баба от работа, биволите ги няма. Като разбрала, че са у Давид, отишла у Котеновци и го помолила да не продава веднага биволите. Разказала всичко на баща си дядо Първан. На другия ден той отишъл в Берковица, заложил имот в банката, взел заем и платил борча на Давид, а баба си прибрала биволите.

На връх Великден 1929г. дядо Кирко починал. Не е боледувал дълго. Не знам каква възраст е бил – най-много 50г., а баба – около 40г. За втори път вързала черната вдовишка забрадка и не я свалила до края на живота си.

Още нямало година на дядо Кирко и татко се оженил.

Било Ивановден 1930г. На този ден в Черешовица има голямо веселие. Още рано сутринта младите невесте, младоженците отиват на реката и навлизат в студените води. Свири духовна музика, моми, ергени, деца – всички газят във водата, пръскат се, играят хоро.

След като се повеселят, музиката тръгва по селото от къща на къща. Ергените носят един котел с вода и пръскат младите хора, а на възрастните поливат да се умият. Носят и друг голям котел, в който домакините пускат парче сурово свинско месо. В котела с водата хвърлят паричка.

Като обходят цялото село, се събират в някоя къща и там приготвят ядене за вечерта.

Музиката излиза на мегдана; преоблечените в сухи дрехи моми, ергени, младоженци, деца се хващали на хорото и се веселели до тъмно.

Тази година (1930) гощавката била у Зарко Гаврилов. Той имаше четирима сина и една дъщеря.

Татко харесвал момата, тя също го харесвала, но баща ѝ не я давал. Петра Кацарска била бедна, имала много деца по-малки, трябвало да им слугува. Тая мома – Камена се омъжила в Дълги дел, но починала млада.

Та същата тая вечер майка пристанала на татко. Не са имали любов преди. Даже не се харесвали. Като го видяла на хорото си помислила – той пък колко е черен и дребен. Освен това тя била 2 години по-голяма от него. Но дошъл кърания час и се оженили. Татко бил на 18 год., а майка на 20г.

Дядо Кола и баба Антанаса били категорично против сирак, беден, много хора в къщата, на който да слугува. Направили всичко възможно да я изведат – баба Антанаса идвала, братовчедките на майка, брат ѝ Софрон плачел и я дърпал за ръката, но не успели. Не ѝ дали дрехи за преобличане даже, да не говорим за дарове и чеиз.

А баба Петра я приела радушно. Не ѝ е било до сватна, ама какво да се прави.

Набързо приготвили сватбата, венчали ги. Музиката била бедна – кларинет, цигулка и тъпан. Родителите на майка всеки ден минавали край къщата ѝ, но 8 години на стъпили у нея.

През октомври 1933г. съм се родила аз, а преди мене имало едно мъртвородено момче.

На 17 август 1936г. се роди Галунка, а наскоро аз се изгорих в огнището. Беше страшно и много боля. Имам белези на главата, гърба и дясната ръка.

През пролетта на 1938г. на Котеновския сбор чичо Боци доведе стрина Ванка. Наскоро направихме сватбата. Беше хубаво време, хубава музика, трапеза голяма на двора, много гости от 3 села – Черешовица, Лесковец, Котеновци, а на другия ден – понеделник, сватбата беше у Лесковец. По всичко правила – посрещане, хорà, крадене на кокошки, петли, голямо веселие. Много хора от Кацарския род бяха в Лесковец.

Стринка Ванка беше много добра. Кротка. Не помня да се е скарала с някой, да говори лошо за други. 6 години живяхме общо в къщата на дядо Кирко, с майка работеха заедно, в едно корито перяха дрехите на цялото семейство. На копан, на жътва, на сено – работеха заедно и не се караха.

Стрина ме научи да чета. Майка е учила до II-ро отделение, но беше забравила буквите, та стринка ми помагаше много. А за Галунка да не говорим – и стринка, и чичо Боци я обичаха, тя спеше често в леглото им, молеше се на чичо Боци да ѝ даде жълтичка за бобчета (бонбони).

През август 1941г. се роди Елка, но преди нея имаше 2 или 3 мъртвородени деца.

През 1940 година започна строежа на новата ни къща. Имахме 2 чифта волове, с които

прекарахме камъни (мрамор) от Берковица. Сами си правихме тухлите в Брезвица, нивата на Еликьо Стаменовски, пекохме ги, прекарвахме ги. Строителите бяха от Калиманица.

През пролетта и лятото на 1941г. започна самия строеж на къщата. Майсторите спяха в Черешовица и цяла седмица не си ходеха – само в неделя почиваха. Стринка, бременна, готви, меси хляба, носи на майсторите яденето – 3 пъти на ден. Елка се роди през август, стринка продължи да готви, да меси, да къпе бебето. Помагаха ѝ баба, майка, леля Митоша, но те ходят и на полето – копаят, берат сено, жънат, а баба често пасеше овцете. И мен ми беше лесно. Имахме биволица за мляко, аз я пасях, а тя кимаше към мен и ме плашеше. Освен това имах задължението да нося вода от Иковото кладенче, а мене ме беше страх сама да ходя, защото имаше високи треви, бързаляци и къпини от църковното и ливадата на дядо Еленко. Била съм на 8 години. През това лято къщата я изградиха от камък и тухли и я покриха.

Чичо Стоян си идваше през лятото и помагаше за коситбата, жътва и вършитба, а в свободното време дърводелстваше.

Така всички заедно строяхме къщата, отглеждахме животни (волове, овце, кози, прасе, кокошки, патици, биволица) прибирахме реколтата. Житото никога не ни стигаше. Дойде ли август, септември – татко или чичо Боци товарят греди, дъски, талпи, потоници и отиват „у полъе“ за жито. Когато през 1941, 42г. започна войната, настъпиха гладни години. Яли сме царевичен хляб, горчив хляб от плесенясало жито, ръжен, картофен хляб.

„Чист хляб“ от пшеница ядахме рядко, а бял хляб – още по-рядко, на големи празници. Бялото брашно се мелеше на валцови мелници. А такава имаше във Фердинанд. Много рядко в добрите години нашите спираха там и докарваха бяло брашно – ситно смляно и пресято. Иначе си меляхме на черешовските воденици. А те бяха повече от 10 бр. Всеки по-голям род и по-заможен човек си имаше воденица. Кацарци живееха до барата, ама нямаха воденица. За меленето се плащаше в натура – уем (наем). Жените носеха мливото в чувал на гръб. Не помня татко или чичо Боци да са се занимавали с това, но понякога на връщане от Фердинанд и полъето, спираха над Гаганица и смिलाха част от житото. А като приберем слънчогледа и го закарат на Бойчиновци на маслбойната. Често правехме мекици, но това беше по-рано – преди войната.

Къщата на дядо Кирко беше с 2 соби, ижа (огнище) и малка стаичка. Пролетно време освобождаваха долната соба за буби, за сборо, за жито, боб. Спяхме по плевните – по-хладно и няма бълхи. Лете се хранехме у ижата, край огнището. Есен се прибирахме по стаите, винаги имаше дърва и печката гореше и през нощта. Имахме лозе – правехме малко вино и ракия, но нямахме пиячи.

Въпреки пренаселеността, беше си ни добре. Жените не се караха, мъжете си помагаха.

Като почна войната взеха чичо Боци запас. Беше в Странджа, някъде към Елхово. Донесе снимки, на които жените са със старинни носии, везани сукмани и престилки.

В нашия край гражданското облекло се е наложило още в първите десетилетия на XX век. Само дядо Пано помня с бели бенеvreци. Старите носии ги търсихме за Лазаровден, но много рядко се намираше по някое джубе, завеска, плисе.

Уволниха чичо Боци, но взеха чичо Стоян. Замина към Македония и Сръбско – към Прокупле. Беше трудно, тревожно време. В Балкана имаше шумкари (партизани). Радиото на дядо Тимо и в училището съобщаваха тревожни новини. Умря и царят.

Отварям скоба за едно събитие. През 1941г. немски войски минаха една нощ през Черешовица, Драгеница и нататък, за да ударя Сърбия в гръб. Ние бяхме с Германия, а Сърбия с Русия СССР.

Като чухме тропота, станахме и през прозореца гледахме уморените, натоварени войници вървят бавно и абсолютно безмълвно.

По едно време колоната спря, войниците, кой където е, насядаха – едни вече у Балиница, други на Заедницата. Край къщата ни минаваше окоп. Бяха си спуснали краката в ниското, докато почиват. И пак по команда безмълвно станаха и тръгнах. По пътя им нашенци намериха манерки, ръкавици, шоколади, кутии с консерви и други все още познати за нас нещо.

1944 година

Сватбите у нас

И тъкмо по това време у нас дойде ред на сватбите. За по-малко от година – 3 сватби.

Малко след Коледа леля Митоша се омъжи. Надяваше се Йоско да я поиска, или Георги Даскало, или някой друг на нейната възраст. Но по това време в Черешовица имаше много моми за женене, а малко ергени. „Стари” моми бяха Гаца Гогина, Митка Манчина, Станка Златанова, Рилка Кацарска, Гюка Йоцина и др. Напираха по-млади – Мирка, Здравка, Камена Кацарски, Камена Милова, Павлина Славкова, моми имаше у Велкова, Видини, Геновци, Петкови. С една дума – много моми, малко ергени. Доста моми се ожениха в други села.

И така Филдо си дошъл в отпуска за празниците и лелка му пристана. Той служеше в някаква специална част и имаше много хубава униформа.

Спомням си вечерта – майка, стринка, баба си работеха нещо, припукаха пушки, чу се ихкане и след малко чичо Найчо влезе развълнуван и каза: „Кака пристана на Филдан”. Баба и татко не бяха съгласни – момчето е по-младо, семейството не е заможно, имат още един син и 3 момичета...но не казаха нищо.

Сватбата стана наскоро, преди месни заговезни, но се спазваха всички стари адети.

Още първата неделя дойдоха гости у нас за уговорка, нещо като годещ. Младенка на Тома, I-ва братовчедка на Филдо, беше нещо като пи ар – имаше важна организаторска задача. Ядоха у нас, пиха, уточниха деня на сватбата. Филдо си замина, за да си вземе отпуска за женитба.

Леля Митоша имаше най-хубавият чеиз – чаршафи, покривки, дарове, а може би и най-много. Тя работеше бързо и правеше всичко прецизно. Ходеше на жътва „у полъе“, работеше и на други хора в село – най-много на Михал Марков – и имаше хубаво дрехи и дарове. Тя ми е разказвала, че като се оженили, леля Митоша да ѝ услужи с чаршафи, покривки, възглавници върху скрина ѝ (ковчег), за да се представи добре. Леля Митоша се съгласила, но повикала и Ванчо – годеникът, да види какво взима Рилка и какво трябва да върне. И така леля Рилка се представила много добре. Куфара ѝ, накичен с чужд чеиз минал през 3 села – Черешовица, Котеновци и Костенци. Закарали го с музика, после си го върнали тихомълком в бохчи.

Наближи неделата за сватбата, а младоженецът го няма, чакат го в четвъртък, петък, баба тегли боб, казва, че ще си дойде, ама го няма. Дойде си непосредствено преди сватбата.

Времето, макар и зимно, беше хубаво, слънчево, мисля, че нямаше сняг. Сватбата мина по всички правила. В неделя у младоженеца, в понеделник у нас.

Годещът Стоян- Надка

За Великден чичо Стоян си дойде в отпуск. На втория или третия ден вечерта в село се разви една случка, достойна за перото на Рачо Стоянов. Тя си беше драма, но можеше да бъде и комедия, и трагедия.

След хорото хората се прибраха по домовете си. Младежите се разхождаха по улиците, мъжете – в кръчмата.

Всички знаеха, че ще има годещ. Камен Лазаров ще поиска Надка на Михал Марков.

В двете къщи тече подготовка. Приготвя се ядене, трапезите са наредени, гостите пристигат.

В селото се знае, Стоян Петрин и Надка имат връзка. Той е по-стар с 8 години, но момичето го иска, макар че е едва на 19 години. И двамата са с добро образование за времето си. Чичо Стоян е дипломиран учител по дървообработване, а Надка е завършила стопанско училище във Видин и е усвоила шивачество, бродерия, готварство и т.н. – неща, необходими за всяка жена и домакиня.

Стоян не е безразличен към Надка, но времето не е за сватба – война е, гладно време, блокади по пътищата, партизани в горите, няма пари, скоро сме правили сватба. Всичко това го кара да се въздържа, а защо Надка и семейството ѝ бърза - не е ясно.

В уговорения час годещарите от Геновци с музиката пристигат у М.Марков. И в този момент чичо Стоян се сепва. Спомням си, че всички си бяхме в къщи и с шум пристига чичо Борис Кацарски и чичо Стоян. Той беше цивилен, но чичо Борис го накара да облече военната си униформа и да запаше оръжието си. И през всичкото време го навива да си вземе момичето (любовницата). Никой от нас – нито баба, нито татко – се намесват.

Чичо Борис си имаше интерес да развали годеща. Надяваше се Камен да вземе дъщеря му Мирка.

Излязоха бързо и отидоха у М. Марков. В селото вече всичко се знае. В двете къщи – у Геновци и у М. Марков – трапезите са сложени и гостите чакат. Като пристига чичо Стоян, настъпва суматоха. Годеницата е смутена и раздвоена. Музиката не знае какво да свири. Накрая остават Надка сама да реши и тя казва: „Избирам Стоян!”

Годещарите от Геновци се изнизват. Качо взема Богдана Гочина. Музиката къде отива не знам, но у нас я нямаше.

Баба посрещна новата снаха с радост.

В новата ни къща стаята на чичо Стоян беше готова и младото семейство се настани там. Но чичо скоро замина в частта си и стринка беше повече у тях.

От Великден до Спасовден са точно 40 дена. В неделя преди Спасовден или следващата (но тогава пък е Котеновския сбор) беше сватбата на чичо Стоян. Дали е ходил на фронта или не – не помня.

Няколко дена преди сватбата в село пристигнаха въоръжени хора – войници ли, жандармерия ли и търсят шумкари. Взеха чичо Найчо да им показва пътя до Балкана. Вечерта го чакахме да се върне, но не си дойде, забави се доста. Баба беше разтревожена, ние – също. Пуснаха го чак в събота след обед.

Рано сутринта в неделя младоженците, още по-тъмно заминаха на Берковица за венчавка. Можеше да се венчаят и в Котеновци, но кръстникът е важна личност (може би беше директорът на Дърводелското училище), времената – смутни, нашите отидоха в града. С младоженците отидоха татко, леля Митоша (Филдан го нямаше), стрина Пена – леля на стрина Надка и не знам кой друг.

Мене ме пратиха у Горна Тунсулица да попаса воловете. Вкъщи жените готвят – овче месо с картофи и ориз у тепсия – на всички сватби това се готвеше и чорба. Събрали са се роднини, нареждат трапезите.

Както съм у Тунсулица, изведнъж чувам музиката. Бяха спазарили духовата музиката от Говежда, а тя и Гаганическата бяха най-добрите от околните села, повече музиканти и е добри инструменти.

Като чух свирнята още от Балиница и Селище, такава безумна радост ме обзе, че **заиграх около остена**¹, ту на ляво, ту на дясно. Такава радост не помня друг път да съм изпитвала. Подбрах воловете и рано, рано се прибрах. Не ми се караха, прибраха ги и им сложиха сено. Младоженците още не бяха се върнали. Сватбата си мина по правилата, но повече спомени за този ден нямам.

На другия ден, обаче имаше голям джубиш. Сватбата е у родителите на невестата т.е. Михал Марков, а ние ще отидем с наши роднини. За да е по-весело и смешно, се правят „страшни“ карнавални лица.

Чичо Боци се облече като циганка и бременна циганка, повиха едно дърво като бебе, нацапаха Елка със сажди и тя стана циганче. Така чичо Боци стана хем бременна циганка, в люлката на гърба бебе и Елка води за ръка – тя беше под 3 год. А около него куп други циганчета, ние двете с Галунка. Надежда и Тотка, Кача и Сика. Помня, че аз бях с едни скъсани панталони на Недко, всичките, нацалани със сажди, малко рошави. Чичо Качо Кацарски е циганинът – баща. Той води една „камила” – 2-3 момчета, наведени, покрити с черга.

Така с музиката ще отиваме у сватозете. Ама къщите ни са наблизко, само мегдана ни дели, докато тръгнем и сме там – началото (музиката) у сватозете, а последните в двора ни.

Затова, за да ни видят повече хора и да е по-забавно, минаваме по околен път. Тръгваме през площада към училището, стигаме до Бонината чешма, през моста и пак покрай реката се връщаме от другата страна до къщата на невестата. Най-напред върви музиката, после „страшните” младоженци и гостите.

Като стигнахме, излязоха да ни посрещнат, ама свато Михал беше толкова радостен – с такъв непринуден, искрен смях посрещна маскираните, че не мога да го опиша.

След сватбата чичо Стоян се замина за фронта, но в началото на лятото го раниха в бедрото и той си дойде да се лекува. Слушм ги веднъж разговаряли с дядо Иван Кацарски. Той казва на чичо: „по-добре е, че си ранен и раната не е тежка, а ако си на фронта, може и да те убият. Ето аз съм куц, с дървен крак, ама съм жив, а колко мой другари загинаха”.

Събитията се сгъстяваха. В началото на лятото и чичо Найчо се ожени. Той беше млад – 18-19 год., не беше ходил войник, а Йонка още по-малка – на 15 години. Що ли бързаха толкоз?

А и времената бяха трудни. В края на учебната година (или по-късно) в село дойдоха войници, настаниха се в училището и блокираха селото. Не позволяваха животните да излизат на паша – 2-3 дена беше много зор, после поотпуснаха режима.

От нашето село нямаше партизани, но активни антифашисти. Не знам да е имало нелегална партийна организация. Активна антифашистка борба имаше по „оная бара Лопушна, Соточино и др.” Там имаше убити, арестувани и т.н.

Но в Черешовица идваше Владо. Той беше с една група от няколко човек. Беше женен за черешовченка, а и двете му сестри бяха в нашето село. Естествено е да ги посещава и да търси храна.

Точно по това време на блокадата се роди синът му Славчо. В училището привикваха неговите близки и познати, за да ги разпитват, но не съм чула за бой и издевателства.

В средата на лятото арестуваха родителите на Владо, сестрите му, зетьовете, жена му Рилка с бебето и ги закараха във Врачанския затвор.

Арестуваха и дядо Богдан Кацарски. Той беше овчар по Черешов рът, Владо и другарите му ходили при него и той им давал хляб и мляко (може ли да се откаже?). Затвориха и него.

И баба Петра се е срещнала с Владо. Една вечер като се връщала от кошарата в Остра бара (вече не смееше да спи при овцете и се прибираше в къщи). По пътя някъде в Селище 3-4 души и Владо с тях, настигнали. Вървели заедно до село и си приказвали. После те поели по горния и за сестрите му, а баба се прибрала.

За тази среща, а може би и за друга баба не каза на никого. Пасеше си овцете, прибираше се вечер, но никому нищо. Като започнала арестите и прибраха в затвора близките на Владо, дядо Богдан. Баба тихомълком се приготвя за арест. Но полицията не е имала информация за нея и ѝ се размина. Ама що страх е брала, само тя си знае.

После колко хора станаха „активни борци“ за нищо, а баба не се възползва. Смяташе, че не заслужава. Владо щеше да подпише документ, че се е срещал с нея и тя не ги е предала. Щяха да ѝ отпуснат „народна пенсия“, а тя си мизерстваше с 10лв пенсия за старост.

Като се ожени чичо Найчо и стринка Йонка дойде у нас, станахме най-голямото семейство в селото. Баба, татко, майка, чичо Боци, стринка Ванка, чичо Стоян, стрина Надка, чичо Найчо, стрина Йонка, моя милост Лиляна, Галунка, Елка – 12 човека. Често ни гостуваше и леля Митоша. Укя Филдо още не беше се уволнил.

Дойде 9-ти септември. Смениха кмета – дългогодишния стар кмет Иван Василев беше сменен с Камен Стаменовски – зет на Владо и политически затворник. Нямахме издателства, за каквито слушахме по „оная бара“.

На 16 септември се роди Стоян на чичо Боци и станахме 13 човека. Не се побирахме на сенията. Възрастните се хранеха на масата, а децата – на сенията. Но двете млади семейства повече се хранеха у тъщата.

Скоро чичо Стоян бе назначен за учител в Берковица. С него отиде и стрина Надка.

В края на септември или през октомври направихме сватбата на чичо Найчо. Въпреки че стринка йона е едничко чедо на майка, сватбата я „претупахме“ някак. Беше за един ден – обяд у баба Вета, после пладне у нас и това е. В Черешовица руски войски не са идвали, но имаше у Котеновци и нашите се страхуваха да не дойдат и да стане скандал (защото руснаците много пиели).

След по-малко от месец нашето семейство се премести в новата къща. Имахме една стая с едно легло за четиримата, малка печка „циганска любов“ и няколко триктраки стола. В мазето беше зимнината ни и воловете също.

Наскоро, може би на Рангеловден направихме „честито“ за новия дом. Заклахме една овца, поканихме роднините – то колко ли хора могат да се съберат в една стая 4/4 м. Като подарък жените ни донесоха по една кокошка и поставихме начало на новия ни живот. Аз бях ученичка в I прогимназиален клас, а Галунка във II-ро отделение.

На 20.I.1945г. се роди Ванчето на леля Митоша, а на 19.III.1945г. в Берковица се роди Сашка.

1 Остен-прът, с който се подкарва животно